POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra soukromoprávních disciplín

Právní úprava likvidace obchodních společností

Bakalářská práce

legal administration of the liquidation of commercial companies

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Luboš Slavík

AUTOR PRÁCE

Khúc Ngoc Lam

PRAHA 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 15. 03. 2023

Khúc Ngoc Lam

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Luboši Slavíkovi za vedení mé bakalářské práce, poskytnutí rad při tvorbě osnovy, stejně jako při zpracování celé práce.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou právní úpravy likvidace obchodních společností. Právní úprava prošla několika změnami. Tou hlavní v rámci rekodifikace soukromého práva, kde se významně změnila systematická struktura tohoto procesu. V procesu likvidace je důležité, v jakém stavu se nachází likvidovaná společnost, na osobě jmenovaného do funkce likvidátora a na obecném stavu věcí např. věřitelé atd. Práce je rozdělena do 4 kapitol, každá pojednává o jednotlivém aspektu likvidace. Obsahuje i návrhy dle de lege ferenda.

KLÍČOVÁ SLOVA

Zrušení obchodní společnosti, likvidátor, soud, ochrana věřitele

ANNOTATION

The thesis deals with the legal regulation of the liquidation of commercial companies. The legislation has undergone several changes. The main one in the framework of the recodification of private law, where the systematic structure of this process changed significantly. In the process of liquidation, it is important what state the liquidated company is in, the person appointed to the position of liquidator and the general state of things, e.g. creditors, etc. The work is divided into 4 chapters, each of which deals with an individual aspect of liquidation. It also contains suggestions according to de lege ferenda.

Keywords

liquidation, liquidator, court, creditor protection

Obsah

2 Zrušení obchodních společností 5

2.1 konkrétní právní úprava v případě dobrovolného zrušení 6

2.2 Nedobrovolné zrušení 7

2.3 Důvody pro zrušení: 8

2.4 Neplatnost obchodní společnosti 8

3 Právní úprava likvidace 9

3.1 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY A MOŽNÉ BUDOUCÍ SMĚŘOVÁNÍ 10

3.2 Účel likvidace 10

3.3 Likvidace a insolvenčního řízení 11

3.4 Úpadek dlužníka 12

3.5 Způsob řešení úpadku tedy insolvenční řízení 12

4 Likvidátor a jeho role v likvidaci 14

4.1 Podmínky ustanovení 14

4.2 Jmenování do funkce 15

4.3 Jmenování příslušným orgánem společnosti 15

4.4 Jmenování soudem 16

4.5 Odvolání z funkce 18

4.6 Práva a povinnosti likvidátora 19

4.7 Povinnosti týkajícího se zápisu skutečností do obchodního rejstříku 19

4.8 Povinnost osobního výkonu funkce 20

4.9 Povinnost řádného hospodáře 22

4.10 Odměna Likvidátora za výkon funkce 23

5 Postavení věřitelů a jejich pohledávek v likvidaci 24
5.1 Známý a neznámý věřitelé 25
5.2 Pořadí uhrazovaní pohledávek 26
5.3 Uhrazování pohledávek věřitelů, kteří podali přihlášku po uplynutí lhůty 27
5.4 Mohou vyvstat tři situace, které zde popíšu 27
6 Průběh likvidace 29
6.1 Zpeněžení Likvidační podstaty 31
6.2 Likvidační zůstatek 32
6.3 Závěr likvidace 33
7 Závěr 34
8 Seznam použité literatury 36

Slovník pojmů:

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zrušen k 1.1.2014 zákonem č. 89/2012 Sb.)

ZOK – zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon obchodních korporací)

Žz – Zákon č. 455/1991 Sb. O živnostenském podnikání

IZ – zákon č. 182/ 2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na právní úpravu likvidací obchodních korporací. Důvod, proč jsem si vybral toto téma je, jelikož mě zajímalo, jak vlastně probíhá pomyslný konec života obchodní společnosti. Právní úprava likvidace obchodní společností jako taková je víceméně přímočará jako by měl být samotný průběh procesu likvidace obchodní společnosti. V momentě, kdy je společnost zrušena má obligatorně vstoupit společnost do likvidace[11], pokud nejsou zákonem stanovené výjimky a měl by být do funkce povolán likvidátor příslušným orgánem společnosti. Likvidátorova úloha v tomto procesu je naplnit účel likvidace, což je vypořádání se s majetkovými poměry zrušené právnické osoby a rozdělení likvidačního zůstatku mezi společníky. V praxi je, ale tento proces často velmi obtížný, i přes to, jak jasně jsou vymezeny účely likvidace.

V procesu likvidace jsou hlavními aktéry likvidovaná společnost a její stav před vstupem do likvidace, osoba jmenována do funkce likvidátora a tím pádem její činnost spojena s výkonem funkce, věřitelé společnosti, kteří mají neuspokojené pohledávky vůči likvidované společnosti a neposlední řadě společníci společnosti, co mají obdržet podíl z likvidačního zůstatku. Má práce, jak vypovídá název není zaměřena jenom na jednu konkrétní část tohoto procesu, ale na celek, přesto, že institut likvidace je vymezen relativně krátce v občanském zákoníku je to velmi složitý proces, proto jsem dle svého uvážení vybral ty části, které považuji za více důležité než ostatní. Při psaní této práce jsem využil převážně metodu deskriptivní a deduktivní. Tato práce je rozdělena do čtyř kapitol, které na sebe vzájemně doplňují. Je to napsáno jistým způsobem chronologicky. První kapitola se zabývá zrušením společnosti a jakým způsobem to ovlivňuje budoucí průběh likvidace. Druhá kapitola se zabývá právní úpravou likvidace a na to, jak se odráží v praxi. Třetí kapitola se zabývá funkcí likvidátora na jeho funkci a postavení v celém procesu likvidace, předposlední kapitola se zabývá věřiteli a jejich pohledávkami a na prvky ochrany jejich zájmů. Závěrečná kapitola se zabývá samotným průběhem likvidace. Účel této práce je sumarizace těch nejpodstatnějších bodů

[1])§187 odst. 2 NOZ

likvidace a problematiky, které jsou s těmito body spojeny. Zdroje, z kterých jsem čerpal jsou učebnice zaměřeny na tuto problematiku, zákony, komentář

k příslušnému zákonu, judikáty soudů či odborné články zabývající se různými aspekty této problematiky.

2 Zrušení obchodních společností

Institut zrušení právnických osob je nezbytný předpoklad pro to, aby mohl nastat proces likvidace, to ale neznamená, že každá zrušená právnická osoba musí projít likvidací. Ze zákona jsou dány výjimky, kdy tento proces nenastane a ty jsou, pokud zrušená právnická osoba nabývá nástupce[2], Nástupcem se myslí, buď právnická osoba projde jednou ze změn, které jsou obsaženy v NOZ. Pro účely této práce se zaměřím na ty situace, kdy nastane proces likvidace[3]. Proces likvidace nastane v těch případech, kdy příslušný orgán společnosti rozhodl o zrušení, tedy jde o dobrovolné ukončení činnosti. Tyto důvody jsou dosažení účelu, uplynutí doby, na kterou byla společnost založena, jelikož v zákonu jsou vymezeny dobrovolné důvody pro zrušení, tak jsou vymezeny i důvody, kdy může být zrušena nedobrovolně[4]. Z logické výstavby si lze odvodit, že jestli dobrovolné ukončení činnosti vychází z vůle společnosti, tedy skrze její statutární orgán, tak tím pádem, jestli společnost ukončila svoji činnost proti své vůli, tedy nedobrovolně, tak to znamená, že zrušená obchodní společnost musela uposlechnout vůle z vnějšku tedy veřejné moci skrze soud. Obecně by se dalo říct, že soud je oprávněn takto jednat, pokud existence společnosti způsobuje škodu společnosti než – li užitek, či je dlouhodobě neaktivní. Konkrétní důvody jsou vymezeny v NOZ a v zákoně o trestné odpovědnosti právnických osob.

Prohlášením obchodní společnosti za zrušenou se mění i její dosavadní agenda, pro jisté zjednodušení budeme předpokládat, že obchodní společnost byla založena za účelem podnikání a kontinuity této činnosti, v momentě, kdy je prohlášena za zrušenou je její účel opačný ukončit probíhající obchody a ukončit svoji působnost[5]. Obecně se tedy dá říci, že by se měla postupně utlumovat činnost.

Kromě toho, že je zrušení obchodní společnosti nezbytný předpoklad k zahájení procesu likvidace. Je velmi důležité i to, jestli byla zrušena obchodní společnost dobrovolně či nedobrovolně, z toho důvodu, že ten orgán, který rozhodl o zrušení

---

[2] Zákon o přeměnách právnické osoby § 174 až § 184 NOZ
[3] *§ 171 NOZ*
[4] *§ 172 NOZ*
[5] *§ 196 NOZ*

společnosti má zároveň povinnost jmenovat likvidátora do funkce[6]. To, je primární důvod, proč je to důležité, zrušení společnosti jako takové je mandatorní předpoklad a druhým důvodem je to, že jestliže byla společnost zrušena soudem

a tím pádem je i likvidátor jím povolán[7], tak to značí, že proces likvidace nebude jednoduchý. Co je nutné zdůraznit je to, že prohlášením společnosti za zrušenou nezaniká její právní subjektivita, ta zanikne, až je společnost vymazána z Veřejného rejstříku[8].

2.1 konkrétní právní úprava v případě dobrovolného zrušení

Stejně jako při založení obchodní společnosti musí společnicí postupovat zákonem daným postupem[9], tak je obdobným způsobem upraveno i jednání, které směřuje k zániku obchodní společnosti[10]. Tyto konkrétní náležitosti záleží na druhu obchodní společnosti, tedy jestli se jedná o kapitálovou, osobní či družstvo. O zrušení společnosti s ručeným omezení může rozhodnout valná hromada, ale jenom za předpokladu, že jí tato pravomoc byla daná ze společenské smlouvy[11], jestli má tuto pravomoc, tak valná hromada musí mít 2/3 většinu[12], jestliže tato pravomoc nebyla obsažena ve společenské smlouvě, tak rozhodují všichni společníci společnosti, u akciové společnosti je to obdobné, valná hromada akciové společnosti, též může rozhodnout o zrušení společnosti, ale jenom za předpokladu, že ji tato pravomoc byla udělena ze zakladatelské smlouvy[13].

V případě osobních společností existují ještě další důvody, které by se dali též zařadit pod „dobrovolné zrušení“. Tyto důvody se vztahují k tomu, jakým způsobem se řídí osobní společnosti oproti kapitálovým společnostem. V kapitálové společnosti např. společnosti s ručeným omezením nemusí každý společník rozhodovat nebo se osobně účastnit každého jednání, které se týká chodu společnosti, ale u osobních společností, kde je zpravidla mnohem méně společníků je nutnost toho, aby se všichni nějakým způsobem účastnili řízení

---

[6] *§ 189 NOZ odst. 1*
[7] § 191 NOZ – odst.2
[8] § 185 NOZ
[9] § 122 NOZ
[10] § 168 NOZ
[11] § 146 ZOK
[12] § 146 ZOK
[13] § 416 ZOK

společnosti. Z tohoto důvodu, kromě těch forem právního jednání, které vedou k dobrovolnému zrušení společnosti mají osobní společnosti své vlastní důvody, které patří do tzv. skupiny mandatorních, pokud osobní společnost přestane splňovat podmínky nutné k tomu, aby byla společnost mohla fungovat, tak se zruší.[14]

Konkrétní právní úprava pro veřejnou obchodní společnost je obsažena § 113 ZOK a pro komanditní společnost je to vymezeno v § 119 ZOK. Z ust. § 119 plyne to, že ty právní normy, které platí pro veřejnou obchodní společnost se též vztahují

na komanditní společnost, pokud ze zákona není dáno jinak. Tedy veřejná obchodní společnost se zruší vypovědí společníka, smrtí společníka, zaniknutím právnické osoby, která byla společníkem, prohlášením konkursu na majetek společníka, vyloučením společníka [15] anebo jinými důvody, na kterých se společnici dohodli ve společenské smlouvě. Například důvodem pro zrušení společnosti může být i to, že jeden ze společníku nesplňuje podmínky, které jsou nutné k výkonu funkce, to je dáno z obecných podmínek zrušení dle § 46 ZOK, ale kdyby to bylo v případě kapitálové společnosti, tak nic takového nehrozí, buď by se našla náhrada za tu osobu či by společnost fungovala nadále bez ní. Zrušení osobní společnosti z tohoto důvodu, lze zvrátit, pokud se změní společenská smlouva a jestli se společnici trvají na tom, aby společnost nadále fungovala.

2.2 Nedobrovolné zrušení

Kromě těch důvodů, co byly zmíněny v úvodu této kapitoly, zde se pokusím detailněji nastínit důležitost „nedobrovolného zrušení“ společnosti pro proces likvidace. Jak bylo vysvětleno obchodní společnosti jsou obecně zrušeny soudem v těch případech, kdy přestanou plnit svoji funkci, tedy jsou neaktivní, či vyvíjí aktivity, které natolik škodí společnosti, že se musí zrušit[16]. V praxi to znamená,

že často bude velmi složité najít vhodnou osobu do pozice likvidátora z řad statutárního orgánu společnosti, jelikož často to jsou např. obchodní společnosti

[14] § 113 ZOK
[15] § 115 ZOK
[16] § 93 ZOK

založeny cizinci, kteří už dlouhou dobu nepobývají na území ČR[17]. Tyto společnosti nemusí nijak škodit, ale jejich existence zatěžuje legislativu, proto je nutné je odstranit a tím pádem „pročistit“ právní prostor dalo by se říct[18]. Soudy, často nejsou schopný najít vhodnou osobu do této funkce, a proto dle ust. 191 § NOZ odst.4 zvolí likvidátora z řad insolvenčních správců a pro ně je to velmi [17]nezáviděníhodná situace, více o této problematice bude v kapitole věnována funkci likvidátora. [18]

2.3 Důvody pro zrušení:

Společnost není schopná usnášeníschopnosti po dobu déle než dva roky, společnost nesvolala schůzi statutárního orgánu po dobu delší než rok.[19]

Toto rozhodnutí je nezvratné, jestliže toto rozhodnutí vydal orgán veřejné moci, narozdíl v případě, kdy rozhodnutí o zrušení vydal příslušný statutární orgán[20]

Jestliže se projeví jakýkoliv z daných nedostatků daný ze zákona, který ale lze odstranit či napravit, tak soud vydá soudcovskou lhůtu[21].

2.4 Neplatnost obchodní společnosti

Obchodní společnost může být i prohlášena za neplatnou[22]. Toto právní jednání je podobné tomu, když je obchodní společnost nedobrovolně zrušena, taky zde figuruje soud, ale narozdíl od nedobrovolného zrušení, kdy návrh může podat osoba pověřená manželka, společník atd. Toto rozhodnutí může vydat jen soud[23], jestliže se objeví relevantní důvody pro prohlášení společnosti za neplatnou. I zde soud dá soudní lhůtu k nápravě, lhůta se může prodlužovat, jestliže je to zapotřebí, pokud je společnost schopná napravit nedostatky, převážně se jedná o špatně formulovanou zakladatelskou jistinu či absence zakladatelského jednání.

---

[17] PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2.
[18] PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2.
[19] § 93 ZOK
[20] § 93 ZOK
[21] § 93 ZOK
[22] § 129 NOZ
[23] § 129 NOZ

Prohlášení společnosti za neplatnou taky vede k likvidaci obchodní společnosti. Prohlášení obchodní společnosti za neplatnou nemění nic na její právní subjektivitě. Práva a povinnosti nabitá vůči třetím osobám jsou nedotknuta, dokud nejsou vyřešena.

3 Právní úprava likvidace

Obecná úprava likvidace obchodních společností je obsažena v občanském zákoníku od ust. § 187 až po § 209 a v zákonu o obchodních korporacích jsou zmíněny konkrétní právní úpravy pro jednotlivé formy obchodních společností. Tato právní úprava je účinná od 1.01.2014. Tedy po rekodifikaci soukromého práva. Co se týče právní úpravy likvidace, tak se prakticky neliší od té předchozí, co byla obsažena v obchodním zákoníku a občanském zákoníku. Toto je i zmíněno v důvodové zprávě k současnému občanskému zákoníku, který považuje předchozí právní úpravu za zdařilou, hlavní změny oproti předchozí právní úpravě jsou spíše systematického rázu, jistá změna formulace terminologie a přidáním několika právních ustanovení. Ty systematické změny byly uskutečněny z toho důvodu, že předchozí právní úprava byla rozdělena mezi tehdejším občanském zákoníku a obchodním zákoníku, to způsobovala jisté zmatky. Hlavní změny po rekodifikaci jsou to, že byla změněna definice účelu likvidátora dle ust. § 196 NOZ, že činnost likvidátora má sledovat jen záměr, který odpovídá povaze

a cíli likvidace, předchozí definice jeho účelu či působení byla konkrétněji popsaná v minulé, ale jelikož z ust. § 193 vyplývá to, že likvidátor nabývá působnosti statutárního orgánu společnosti, tak toto již není zapotřebí, další změnou je to, že předchozí právní úpravě bylo explicitně stanoveno, že je to statutární orgán společnosti, kdo povolává likvidátora, ale v současné je napsáno, že je to příslušný orgán společnosti[24]. Z logického výkladu této právní úpravy se jedná o jedno a totéž prakticky. Důvodem této změny je pravděpodobně to, že osobní společnosti nemají jasně definováno svůj statutární orgán, jelikož jejich obdoba statutárního orgánu je jednatel, pak poslední dle mého názoru nejdůležitější změny je ust. § 189 odst. 2, kde je stanoveno, že funkci likvidátora vykonává

[24] § 189 odst. 1 NOZ

statutární orgán společnosti, pokud je funkce likvidátora neobsazena, to zajišťuje jistou kontinuitu procesu likvidace a tou závěrečnou změnou považuji to, že byli přidány kritéria, které musí potencionální kandidát splnit, aby se mohl ucházet o funkci likvidátora[25]

3.1 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY A MOŽNÉ BUDOUCÍ SMĚŘOVÁNÍ

Co se týče jednotlivých možných zlepšení dle de lege ferenda to nechám na závěr, ale co mi přišlo zajímavé je pokrok v umělé inteligenci a co by to mohlo znamenat pro právní praxi

Už v současné době se využívá tzv. AI (Artificial inteligence v překladu „umělá inteligence"). Z různých sci-fi obecná veřejnost má představu, že umělá inteligence je jistý druh nezávislé entity, která je rozumově rovna či výše člověku a většinou s využitím této umělé inteligenci byla spojen jistý zánik lidstva viz film Terminátor. Naneštěstí či bohužel, záleží na úhlu pohledu zatím takto pokročilá umělá inteligence neexistuje, ale v současné době věda pokročila natolik, že umělá inteligence je normálně využívána v různých sférách lidského působení např. v ekonomice, v cestovním ruchu, v marketingu atd. a i právní praxi se našlo využití pro tento lidský vynález.[26]

Momentálně se umělá inteligence využívá k zpracování ohromného množství informací, které by ani skupina stovky lidí měla problém analyzovat, tedy nejsou to žádné činnosti, které potřebují vyšší kognitivní schopnosti, V této práci nebudu pojednávat dlouze o možnostech využití umělé inteligence, ale přišlo mi to zajímavé a je pravděpodobné, že se v budoucnu s touto technologií střetneme i třeba v síních soudů.

3.2 Účel likvidace

Zákonem vymezený účel procesu likvidace je vyjádřen v §187 NOZ. Proces likvidace slouží k tomu, aby se vyrovnaly majetkové poměry zrušené společnosti vůči jejím věřitelům, partnerům a společníkům. Je to proces, kterým by měla projít,

[25] § 193 NOZ
[26] https://dataconomy.com/2022/10/artificial-intelligence-laws-and-regulations/

každá zrušená společnost, pokud nejsou zákonem stanoveny výjimky [27]. Jednotlivé programové body procesu likvidace jsou zpeněžit likvidační podstatu společnosti, tím se myslí majetek společnosti, vyrovnat majetkové poměry společnosti (pohledávky věřitelů, pohledávky vůči zaměstnancům) a na závěr rozdělit likvidační zůstatek mezi společníky společnosti. Těmito úkony je pověřena osoba jmenována do funkce likvidátora, jakmile jsou tyto úkony splněny může být zrušená právnická osoba vymazána z veřejného rejstříku a tím pádem je jí dovoleno zaniknout. V tomto procesu je nejvíce ohrožena skupina věřitelů společnosti, jelikož v tom momentě, kdy je

společnost vymazána z veřejného rejstříku, zaniká její právní subjektivita tedy povinnost plnit své závazky.[28]

Z toho důvodu je například zakázáno rozdělit likvidační zůstatek mezi společníky, dokud nebyly uspokojeny všechny pohledávky věřitelů.[29]

Likvidace jako taková by měla v ideálním případě proběhnout, v co nejkratším časovém okně, tedy doba mezi zrušením a zánikem, by měla být, co nejkratší a zároveň by měl být likvidační zůstatek, co největší. Nejkratší možná doba jsou 4 měsíce (to je dáno ze zákona). Toto se samozřejmě odvíjí od kvalit osoby, která byla pověřena do výkonu funkce, ale zároveň to závisí i na stavu, ve kterém vstoupila společnost do likvidace. Je nutné zdůraznit, že i když je účel likvidace relativně přímočarý, aspoň co se týče právní úpravy, tak v praxi je tento proces často náročný a splnit jednotlivé úkony může někdy být prakticky nemožné.

3.3 Likvidace a insolvenčního řízení

Laická veřejnost si často plete pojmy likvidaci a insolvenční řízení a myslí si, že jsou to zaměnitelné pojmy, které označují stejný proces, i když se oba procesy zabývají podobnou problematikou jsou to dva odlišné procesy, které mají své odlišné důvody pro zahájení a odlišný „konec“. Zjednodušeně by se dalo říci, že pokud společnost prochází insolvencí nemusí to znamenat zánik společnosti, pokud ale společnost vstoupila do likvidace, tak zpravidla následuje zánik

[27] § 174 NOZ
[28] § 185 NOZ
[29] § 205 NOZ

společnosti. V rámci procesu likvidace je insolvenční řízení důležité z toho důvodu, jelikož ze zákona je dána povinnost likvidátorovi podat insolvenční návrh, jestli během likvidace zjistí nebo měl zjistit, že se společnost nachází v úpadku[30]. Existují dva druhy úpadku, prvním je předlužení a druhým je platební neschopnost. V této podkapitole se budu zabývat „úpadkem“, insolvenčním řízením a likvidátorovou úlohou v insolvenci.

3.4 Úpadek dlužníka

Úpadek dlužníka se dle ust. 3 § IZ rozlišit do dvou forem první forma je předlužení a druhá forma je platební neschopnost. Úpadek formou platební neschopnosti je vyjádřen dle ust. § 3 v těch případech, kdy má dlužník více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Je vždy nutné prokázat mnohost věřitelů, pokud totiž např. likvidátor nebude schopen prokázat existenci dalších věřitelů, tak jeho návrh bude vždy zamítnut, pak je důležitá doba prodlení s placením splatných pohledávek, tedy neschopnost plnit své peněžní závazky. Doba prodlení musí být delší, jak 30 dnů a posledních předpokladem je to, že v dlužníkově moci není možné plnit tyto peněžní povinnosti, i kdyby sebe víc chtěl.

Druhá forma úpadku je předlužení[31]. Tato forma úpadku může nastat jen u právnické osoby či fyzické osoby za předpokladu, že je to podnikatel. Úpadek dlužníka formou předlužení může nastat jenom v tom případě, že má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Zde může proběhnout insolvenční řízení za předpokladu, že pokud by šlo vyřešit problémy společnosti, tak by společnost mohla nadále fungovat.

3.5 Způsob řešení úpadku tedy insolvenční řízení

V rámci této práce se zaměřím na situaci, kdy to byl likvidátor, co podal insolvenční návrh. Likvidátor tedy během likvidaci přišel na to, že společnost se nachází v úpadku a dostál své povinnosti podat insolvenční návrh a soud tomuto návrhu vyhověl. Předpokládejme, že soud už ustanovil insolvenčního správce[32].

[30] PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2. str.90
[31] Totéž
[32] Totéž

Insolvenční správce má dvě možnosti, jak vyřešit úpadek dlužníka buď skrze reorganizaci či konkurs. Je nutné zdůraznit, že likvidátorova role tímto nekončí, ale jenom poskytuje informace a rady insolvenčnímu správci, pokud by je vyžadoval. Pokud by se insolvenční správce rozhodl pro reorganizaci, tak to znamená, že podnik bude pokračovat i po insolvenci,

takže se jedná o sanační způsob řešení úpadku. *Insolvenční zákon reorganizaci definuje jako postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkova podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle reorganizačního plánu schváleného insolvenčním soudem s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.*[33] Detailním popisem reorganizace se nebudu dále zabývat, myslím si, že toto je dostatečné pro účel této práce a přejdu k druhé variantě tedy konkurzu.

Konkurz je tzv. likvidačním způsobem řešením úpadku určených pro všechny typy subjektů, které podléhají režimu insolvenčního zákona[34]. Konkurz nelze uplatnit na všechny subjekty. „*Princip Konkursu spočívá v tom, že se poměrně uspokojí pohledávky zjištěných věřitelů ze zpeněžené majetkové podstaty společnosti, s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají“*. Způsoby provedení konkursu

jsou veřejná dražba, soudní prodej movitých věcí a nemovitostí a prodej majetku mimo dražbu.

Může nastat situace, kdy by mohla likvidace být likvidace obnovena, potom, co skončilo insolvenční řízení, ale tyto situace jsou dle odborné literatury ojedinělé a v některých případech se s těmito situacemi likvidátoři za celou dobu své praxe nesetkali.[35]

---

[33] PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2. str. 90
[34] Totéž
[35] Totéž

4 Likvidátor a jeho role v likvidaci

Postavení likvidátora v procesu likvidace je obecně upraveno pro všechny obchodní společnosti v NOZ a v zákonu o obchodních korporacích jsou speciální úpravy, které se tykají jednotlivých obchodních korporací. Likvidátor je bez debat ta nejdůležitější osoba v celém procesu likvidace[36]. Na jeho osobě stojí a padá úspěch celého procesu, on má zajišťovat to, že likvidace bude probíhat řádně a jak by měla, na jeho rozhodnutích a šikovnosti, pak bude záležet výše likvidačního zůstatku. Likvidátor má na starosti celý proces likvidace od těch nejmenších úkolů až po ty, co mají nejvyšší prioritu[37]. V této kapitole popíšu základní informace ohledně funkce likvidátora, které považuji za nezbytné.

4.1 Podmínky ustanovení

Do funkce může být jmenována jak právnická, tak fyzická osoba. Kandidát na pozici likvidátora musí splňovat kritéria plné svéprávnosti a bezúhonnosti[38].Bezúhonnost se myslí ve smyslu živnostenského zákona, další zákonem vymezená

kritéria jsou uvedena v Zákonu o obchodních korporacích § 46, § 63 až 68. Z ust. 196 Občanského zákoníku je dáno, že jenom osoba, která je schopná být členem statutárního orgánu, může být i likvidátorem. Tyto podmínky nebyly stanoveny v předchozí právní úpravě. Je nutné zmínit to, že pokud je do funkce likvidátora jmenována osoba, která nesplňovala jednu či vícero podmínek, tak je její povolání považováno za neplatné a pokud osoba ve výkonu funkce přestane splňovat jednu či vícero podmínek, tak její funkce zaniká a tuto skutečnost musí sdělit bez zbytečného prodlení příslušnému orgánu, který ji povolal .Považuji za správné, že zákonodárce přidal do právní úpravy kritéria, které musí potencionální likvidátor splňovat, ale myslím si, že by mohli býti přidány ještě nějaká kritéria např. mít specializované vzdělání, či nutnost ovládat aspoň jeden světový jazyk, přeci jen žijeme v době globalizace a likvidace společností mohou přesahovat hranice jedné země.

---

[36]) § 196 NOZ
[37]) Totéž
[38] § 152 odst. 2 NOZ

4.2 Jmenování do funkce

Dle § 189 odst. 1 je likvidátor povolán příslušným orgánem společnosti. V případech dobrovolných likvidací by to měl být ten statutární orgán, který se rozhodl ukončit činnost společnosti, pokud o likvidaci bylo rozhodnuto soudem, tak je to soud[39]. To, kdo jmenoval likvidátora do funkce je velmi důležité z toho důvodu, že to nastiňuje jistým způsobem např. stav společnosti, aktivitu statutárního orgánu společnosti atd.[40] Dalo by se říct, že čím více se aktivně podílí statutární orgán společnosti na procesu likvidace tím snadněji probíhá likvidace, na druhou stranu, jestli je statutární orgán společnosti neaktivní a o rozhodnutí o zrušení přišlo z vnějšku, tedy rozhodnutím soudu, tak to většinou značí jisté problémy, které mohou celý proces ztížit či i zastavit[41] (návrh o insolvenční řízení)

4.3 Jmenování příslušným orgánem společnosti

V těch případech, kdy byl likvidátor povolán příslušným orgánem společnosti není mnoho právně teoretických problémů, které by měli vliv na průběh likvidace. Jediné, co může vznést jistou nejistotu je to, že v současné právní úpravě není jasně sděleno, co se myslí příslušným orgánem společnosti. V důvodové zprávě k předchozí právní úpravě likvidace je sděleno to, že ji odborníci shledávají za zdařilou, v minulé právní úpravě to bylo ustanoveno v § 70 Obchodního zákoníku, že je to statutární orgán společnosti, který ustanovuje likvidátora. To, stále platí i nadále, takže v případech

likvidace osobních společností by to byl jednatel či jednatelé, kteří by povolali likvidátora do funkce a v případech kapitálových společností, pokud je to uvedeno ve stanovách zakladatelské smlouvy, tak je to valná hromada, a v případě družstva je to členská schůze. To, co dle mého názoru je důležité na tomto postupu je to, že v těchto případech, kdy by likvidátor povolán příslušným orgánem společnosti, tak často mnoho úkonů spojeno s likvidací už bylo uskutečněno ještě předtím, než

[39])§ 191 odst.2 NOZ

[40]) PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2. str 15

[41]) § 200 NOZ

začala samotný proces. Společnosti si často najímají poradenské firmy, které se zabývají touto problematikou a tyto likvidace bývají velmi kvalitně provedeny[42]

4.4 Jmenování soudem

Jestliže soud povolá likvidátora namísto statutárního orgánu likvidované společnosti většinou to značí problémový stav společnosti a je to považováno za sankci vůči společnosti. V těch případech, kdy je takto povolán likvidátor je obecně průběh likvidace obchodní společnosti náročnější či v některých případech i zbytečný, jelikož často likvidovaná společnost např. nemusí mít žádný majetek.[43]

Právní úprava tohoto postupu je upravena v novém občanském zákoníku a je navržena tím způsobem, kdy je očividné, že obchodní společnost není prospěšná společnosti a je spíše zátěží pro legislativu anebo je statutární orgán společnosti neschopný efektivně postupovat v rámci procesu likvidace anebo obojí zároveň. Tato problematika byla řešena i v předchozí právní úpravě, a jak bylo zmíněno v jádru je to prakticky totožné. To, co bylo přidáno bylo to, že pokud likvidátor není povolán příslušným orgánem společnosti, tak tuto funkci plní všichni členové statutárního orgánu společnosti[34], toto mi přijde jako velmi šikovný způsob, jak zajistit, že proces likvidace nebude stagnovat, i přesto, že do funkce nebyl jmenován likvidátor. Institut likvidátora vzniká momentem, kdy společnost vstoupila do likvidace a ne momentem, kdy byla jmenována konkrétní osoba do výkonu funkce. Je to logické, jelikož statutární orgán společnosti nezaniká vstupem společnosti do likvidace, ale jenom se jeho činnost utlumí. Pokud nastane tato situace, tak první skupinou lidí, ve které by měl soud hledat potencionální kandidáty do funkce likvidátora by měli být členové statutárního orgánu společnosti, jelikož ti vědí, jak společnost funguje, mají přehled o účetnictví atd.[44]

Pokud byla osoba vybrána z této skupinu do funkce likvidátora, tak není zapotřebí, aby souhlasila se svým jmenováním do funkce jako v prvním případě. Je to z toho důvodu, že členové statutárního orgánu svojí nečinností zanedbávají své

[42]) PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2. str 20
[43]) Totéž
[44])§ 191 odst.3 NOZ

povinnosti, které jsou jim dané ze zákona, jak bylo zmíněno statutární orgán společnosti stále funguje a zaniká společně se společností. I když členové statutárního orgánu nemohou odmítnout jmenování do funkce, mohou se tomu vyhnout tím, že odstoupí z funkce statutárního orgánu, jestliže se takto rozhodnou všichni, tak soud nemůže uplatnit toto ustanovení. Zde si myslím, že by bylo vhodné část působnosti, kterou má likvidátor v rámci procesu likvidace přenést na statutární orgán společnosti např. že členové statutárního orgánu společnosti nemohou odstoupit, dokud všechny úkony, které vyžadují jejich účast jsou nedořešeny. V tom případě, že do funkci byl jmenován člen statutárního orgánu existuje i pro tuto osobu možnost odstoupit z funkce, a to je tím, že může podat návrh o odvolání, pokud je po něm nespravedlivé žádat výkon funkce. Tyto důvody mohou být závažný zdravotní stav osoby, závažná osobní situace dle judikatury[45].

Z hlediska obtížnosti likvidace je nejhorší ta situace, kdy soud nebyl schopný najít vhodného kandidáta z řad statutárního orgánu ani z okruhu lidí, kteří mají vazbu na společnost, tak soud pověří výkonem funkce někoho ze seznamu insolvenčních správců[46], pokud nastane tato situace, tak to většinou znamená, že statutární orgán společnosti je dlouhodobě neaktivní, vnitřní struktura společnosti je pravděpodobně rozložena, a tyto likvidace bývají často zdlouhavé a náročné pro insolvenčního správce, jelikož nemá žádné informace o stavu společnosti, o množství pohledávek atd.[47] Jeho situace je i nešťastná tím, že je jeho odměna za výkon funkce velmi nízká, jelikož tyto společnosti často nemají žádný majetek, či je jejich majetek natolik nicotný, že odměna je neúměrná za vykonanou práci, a co je nejvíce nespravedlivé vůči likvidátorům povolaným z řad insolvenčních správců je to, že nemohou odmítnout s povoláním do funkce, právě z těchto důvodů. Myslím si, že by insolvenční správci měli obdržet větší finanční odměnu za výkon této služby, jelikož jistým způsobem mají funkci jako čističi obchodní sféry, zároveň situace, kdy je povolán likvidátor ze seznamu insolvenčních správců jsou mnohem častější než předtím

[45]) .
[46]) § 191 odst. 4 NOZ
[47]) PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2. str 20

4.5 Odvolání z funkce

Funkce likvidátora zaniká obdobně jako funkce voleného orgánu společnosti či společníka v osobní společnosti: smrtí nebo zánik likvidátora (záleží na tom, zda to byla fyzická či právnická osoba), skončení likvidace, uplynutí funkčního období likvidátora, ztráta způsobilosti k výkonu funkce, odstoupení likvidátora z funkce a odvolání. S vymezením této práce se zaměřím na to, když funkce zanikne skrze

odvolání. Likvidátor je voleným orgánem společnosti, takže jde i odvolat obdobným způsobem[48]. Soud má též v pravomoci odvolat likvidátora, jestliže neplní povinnosti řádně dle § 191 odst. 2 NOZ. Na čem se názory odborníků neshodnou je to, zda toto oprávnění má i soud, co likvidátora nepovolal. Dle mého názoru si myslím, že by měl i soud, který konkrétního likvidátora nepovolal, měl mít tu možnost, protože jestli by např. ten soud, který povolal likvidátora neměl zrovna kapacity rozhodovat v této záležitosti, tak by to znamenalo, že by likvidátor, co nedodržuje svoje povinnosti mohl zůstat a vykonávat funkci. Další problematika vychází z ustanovení § 191 odst. 2, které stanoví, že likvidátor může být odvolán na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. To se bude týkat pravděpodobně těch případů, kdy likvidátor svým jednáním poškozuje zájmy věřitelů či společníků. Zde se problematika týká toho, jak přesně vymezit závažnost porušování povinností a co se dá kvalifikovat jako porušování povinností. Podklady pro obě tyto otázky lze najít v odborné literatuře, ale hlavně z judikátů soudů. Z usnesení nejvyššího soudu lze vyvodit minimální hranice, která se ještě dá „snést“, tedy nedává prostor pro odvolání[49]. Co bylo shledáno jako dostatečný důvod k odvolání z funkce bylo zmocnění bývalého člena statutárního orgánu jednat jménem společnosti v rámci likvidace[50], což se dá kvalifikovat jako porušení osobního výkonu funkce. Celá podkapitola je věnována této povinnosti.

Nelze zobecnit přesně, co se dá považovat za důvody k odvolání likvidátora, jelikož každý případ likvidace je individuální, ale myslím si, že se dá najít „strop“, který je aplikovatelný obecně.

---

[48])§ 189 NOZ

[49]) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1081/2011.

[50])

4.6 Práva a povinnosti likvidátora

Osoba likvidátora je pověřena mnoha povinnostmi a právy za účelem splnění likvidace. Část těchto povinností a práv vychází z toho, že na likvidátora byla přesunuta působnost statutárního orgánu, převážně jednání vůči třetím osobám, pracovněprávní problematika, účetnictví, a pak ty práva a povinnosti, které jsou mu uloženy ze zákona např. Rozdělení likvidačního zůstatku, informování věřitelů, povinnost řádného hospodáře atd. Některé z těchto povinností a práv se uskuteční vždycky, jelikož bez nich by likvidace jako taková nemohla být ukončena např. rozdělení likvidačního zůstatku a některá se uskuteční jejich za jistých situací. Níže popíšu ty práva a povinnosti, které jsou důležité pro osobu, která je pověřena likvidací. Některé jiné povinnosti a práva budou zmíněny v jiných částech práce

4.7 Povinnosti týkajícího se zápisu skutečností do obchodního rejstříku

Jak bylo opakovaně zmíněno vstupem společnosti do likvidace se mění zcela její fungování a účel, dle kterého se řídí. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby byla třetí strana jednající s touto společností obeznámena o této skutečnosti (třetí stranou se myslí věřitelé, stát, ostatní obchodní partneři atd.) V minulé právní úpravě byla v obchodním zákoníku jasně dáno, že je likvidátor povinen informovat třetí osoby skrze zápis do obchodního rejstříku. V současné právní úpravě to není specifikováno. Ze zákona jsou dány jenom jisté povinnosti týkající se zápisu některých skutečností.

Jedna z těchto skutečností je podat návrh na zápis vstupu společnosti do likvidace. Tato povinnost vychází z ust. § 187 odst. 2 NOZ, které stanoví, že právnická osoba vstupuje do likvidace dnem, kdy je zrušena či prohlášena za neplatnou. Je nutné, aby byla společnost už návrhu uvedena jako v „likvidaci“. Likvidátor musí do zápisu zapsat i sám sebe, včetně data, kdy byl do funkce ustanoven k návrhu připojit obligatorní přílohy. Mezi obligatorní přílohy patří rozhodnutí o zrušení společnosti, rozhodnutí o povolání likvidátora. Obě listiny budou založeny do sbírky listin společně s mimořádnou účetní závěrkou provedenou před vstupem do likvidace, pak je další významnou skutečností,

kterou je pověřen likvidátor podat návrh na výmaz společnosti z veřejného rejstříku, ale to je zmíněno v části zabývající se koncem likvidace.

Z tohoto seznamu povinností jde vidět, že je to mnoho, co musí likvidátor provést či dodržet v rámci likvidace. Jednotlivá body jsou zmíněny v jiných částech této práce. Zde je jen výtah povinností a práv

4.8 Povinnost osobního výkonu funkce

Tato povinnost je jedna ze dvou nejdůležitějších, které se vážou na osobu likvidátora, a ne na proces likvidace jako takový. Tato povinnost je vyžadována, dokud nejsou všechny úkony, co jsou spojeny s osobou likvidátora splněny.

Tato povinnost se váže na osobu likvidátora. Je to dáno z ust. § 188 NOZ, které stanoví, že je zakázáno ostatním osobám než likvidátorovi jednat jménem společnosti, od doby, kdy to zjistili nebo měli vědět. Jedná se o relativně přímočarou povinnost, která je ale velmi důležitá, domnívám se, že je ustanovena z toho důvodu, aby měli věřitelé jistotu, kdo jedná jménem společnosti po dobu likvidace a též, aby bylo jasné, kdo je hlavním hybatelem tohoto procesu. Z dikce tohoto ustanovení se naskýtá otázka. Zda je možné, aby likvidátor pověřil jiné osoby, než je on sám úkony týkající se likvidaci nebo jak osobně musí být likvidátor přítomný u každého rozhodnutí týkající se likvidace? Z odborné literatury zabývající se touto problematikou existují dva názory.

Jeden názor se opírá čistě o gramatický výklad § 188 NOZ, takže by jenom likvidátor měl jednat jménem společnosti a ten druhý se opírá o judikaturu a o právní konstrukci tohoto procesu. Druhý názor je protichůdný vůči prvnímu a stanoví, že ostatní osoby můžou a měli by jednat jménem společnosti v likvidaci např. zaměstnanci společnosti, externisti, znalci atd. za podmínky, že byli pověřeny likvidátorem.

Oba názory mají své výhody a nevýhody, které vycházejí z aplikace v praxi. Výhoda prvního názoru spočívá v tom, že je jisté, kdo rozhoduje jménem společnosti, a tím pádem likvidace by měla probíhat uceleně a neměli by vyvstat nedorozumění v rámci

procesu, další výhodou je to, že je vcelku jednoduché nalézt viníka, pokud by se stal nějaký problém během likvidace a celkově je to dobré pro právní jistotu např. vůči věřitelům. Na druhou stranu mohou vyvstat praktické otázky, týkající se tohoto způsobu postupu. Jak by se měl například likvidátor rozhodnout v případě, že by vyvstal problém, který by byl nad rámec jeho znalostí, poněvadž by potřeboval odborné znalosti? Můžu pověřit znalce vyhodnocením a případně dalšími úkony spojené s likvidací, či by se měl povolat další likvidátor atd. První názor je výkladově správně, aspoň, co se týče gramatického výkladu, ale v praxi toto uchopení a následovná aplikace ustanovení přináší více problémů než řešení. V teoretické rovině, kdyby existovala osoba, která věděla absolutně vše potřebné k výkonu této funkce nebo by byla schopná se všechno doučit okamžitě, co by potřebovala, tak si myslím, že první názor je určitě lepší než ten druhý, bohužel člověk nebude nikdy schopný pojmout či uchovat a pracovat s tolika znalostmi a prakticky je využít, ale s rapidním vývojem umělé inteligence. Tím narážím na tzv. Chat GPT je možné, že v budoucnosti tento proces a mnoho dalších procesů bude automatizováno a budou v rukách perfektně připravených a nezkorumpovatelných bytostí, tedy strojů, které nemohou být poplaceny či ovlivněny. Samozřejmě to je hudba budoucnosti, ale myslím si, že to stojí za pomyšlenou.

Druhý názor je shovívavější v tom ohledu, že likvidátorovi je povoleno pověřit jiné osoby, než je on sám úkony týkající se likvidace. Toto zrychluje proces likvidace, protože se likvidátor může zaměřit na úkony, které mají větší prioritu a jiné delegovat jiným osobám pod podmínkou, že tyto osoby a jejich práci kontroluje. V ideálním případě je dle mého názoru toto správný postup, ale v reálném světe mohou vyvstat problémy právě z tohoto postupu např. nedorozumění, špatně formulované pověření, či špatně pověřena osoba. Tyto a jiné problémy mohou nastat častěji během náročnějších likvidací, tím se myslí likvidace větších společností, či společností, které mají horší stav účetnictví atd. Další možnou nevýhodou je, že likvidátor může zmocnit jinou osobu nad rámec, než je dovoleno, což je zakázáno, to je dáno z judikatury a toto je bráno jako vážné porušení povinností a může vyústit až odvoláním z funkce.

Já se klaním spíše k druhému názoru, protože i přes možné nedostatky si myslím, že tento způsob přináší více užitku než škody, na druhou stranu si myslím, že by

likvidátor měl pověřit jiné osoby jenom, pokud je to nezbytné a s tím, že činnost těchto osob

přinese positivní dopad na celkový výsledek likvidace (výše likvidační podstaty) a ne z toho důvodu, aby ulehčila výkon práce likvidátorovi. Myslím si, že by zlepšení právní úpravy dle de lege ferenda mohlo spočívat v nastavení minimální hranice, kdy je likvidátorovi umožněno pověřit jinou osobu úkony, které jsou spojené s likvidací a vyžadují subjektivní úsudek, který není spojen s osobou likvidátora, tím myslím situace, kde likvidátor pověří osobu úkonem, který sám nedokáže splnit, jelikož vyžaduje specializované znalosti např. prodej drahého laboratorního vybavení, toto může být normální situace v rámci likvidace farmakologických společností. Zadá tento úkon specialistovi s tím, že má zajistit prodej s tím, aby to odpovídalo tržní ceně, to je zadání úkolu, ale provedení je čistě jen na osobě pověřené tímto úkonem, a pak by tato osoba měla podat detailní zprávu, proč a jak jednala atd. Na tomto příkladě jde vidět, že bez specialistů se náročnější likvidace neobejdou, na druhou stranu, ale musí být zaveden způsob, jak kontrolovat výkon.

4.9 Povinnost řádného hospodáře

Povinností řádného hospodáře jsou svázáni všichni volení členové statutárního orgánu společnosti a tím pádem i likvidátor, jelikož z ust. §190 NOZ plyne to, že likvidátor nabývá působnosti statutárního orgánu společnosti a tím pádem zastupuje likvidovanou společnost ve všech záležitostech, jak vnitřně (personální agenda, účetnictví…) tak vně jednání s třetími stranami (věřitelé, orgány veřejné správy…) Tato povinnost je dána z toho důvodu, že likvidátor hospodaří s majetkem cizí osoby a ne s vlastním. Podle zákona to znamená, že by měl jednat jako osoba s průměrným rozumem, pokud by se stalo, že by někdo z věřitelů podal trestní oznámení na likvidátora z důvodů porušení povinnosti řádného hospodáře, spadá na likvidátora důkazní břemeno a vysvětlení proč jednal, jak jednal, pokud nebude schopný odůvodnit své jednání a jeho jednání přineslo závažné škody společnosti, může být i odvolán z funkce dle judikatury.

Povinnost řádného hospodáře se ověřuje tím, že se porovná výkon jedince v obdobné funkci a zda by se ten jedinec zachoval stejně jako prověřovaná osoba.

4.10 Odměna Likvidátora za výkon funkce

Odměnu likvidátorovi za výkon funkce určuje ten příslušný orgán, který jej povolal. V případě dobrovolných zrušení společnosti to bude příslušný orgán dané společnosti a v případě soudem nařízeného zrušení to soud.[51]. Na výši odměny se s největší pravděpodobností obě strany dohodli ještě předtím, než byla konkrétní osoba jmenována do funkce. V případě, že byl soud, kdo jej povolal se výše odmění nařízením vlády č. 315 kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob. Zde nezáleží, zda byla osoba povolaná z řad členů statutárního orgánu či ze seznamu insolvenčních správců. Zde bych se chtěl zaměřit na odměnu insolvenčních správců. Likvidátoři povolání z řad insolvenčních správců musí odvést stejnou práci jako každý jiný likvidátor, ale s tím, že jejich odměna je často nedostačující. K této problematice se vracím opakovaně v rámci této práce.

„Judikát reaguje na právní úpravu – do značné míry nedokonalou, a především realitu nevnímající – prováděcího předpisu ohledně odměn likvidátorů tzv. mrtvých právnických osob, tedy právnických osob bez majetku či prakticky nemajetných. Míra povinností i odpovědnosti likvidátora, včetně likvidátora jmenovaného soudem ze seznamu insolvenčních správců, v takových společnostech není o nic menší než míra povinností a odpovědnosti u tzv. dobrovolných likvidací, likvidací majetných právnických osob. Vedle toho je třeba vidět průměrnou odměnu advokáta řešícího např. právní otázky likvidace a odměnu soudem ustanoveného likvidátora ze seznamu insolvenčních správců, který je „z rozhodnutí soudu“ sice členem orgánu takovéto likvidované právnické osoby, nicméně v rámci likvidace vykonává, minimálně částečně, stejně náročnou činnost. A má, přímo ze zákona, i odpovědnost za újmu způsobenou jednáním v rámci likvidace.“[52]

---

[51]) § 192 NOZ

[52] *článek zabývající se odměnou likvidátorů jmenovaných ze seznamu insolvenčních správců*

5 Postavení věřitelů a jejich pohledávek v likvidaci

Ochrana věřitelů a uspokojení jejich pohledávek je nejdůležitější část likvidace, toto plyne ze samotné definice procesu likvidace. Proces Likvidace obchodní společností slouží k vyrovnání majetkových poměrů společnosti, předtím, než bude vymazána z veřejného rejstříku. Věřitelé se totiž za jistých okolností můžou nacházet

v nepříjemné situaci, zde samozřejmě záleží na důvodu zrušení společnosti, ale v rámci této kapitoly budeme pracovat s tím, že obchodní společnost dobrovolně ukončila svoji činnost z ekonomických důvodů, pakliže je společnost tlakem trhu řekneme přinucena ukončit svoji působnost, tak mohou logicky věřitelé této společnosti

cítit nejistotu. Věřitelé v tomto kontextu mohou být jiné obchodní společnosti, fyzické osoby atd. A tyto subjekty mají ze zákona zaručeno to, že by jejich pohledávky měli být zajištěny různými způsoby. Je mnoho prvků ochrany, které jsou, řekneme pasivního rázu, tedy právy věřitelů, které jsou aktivní stále, aniž by se jich věřitel musel dovolat, a pak jsou prvky, které zajišťují, aby se proces likvidace uskutečnil, což je institut likvidátora.

Likvidátor je z pohledu právní ochrany zájmů věřitelů hlavním pilířem celého pomyslného konceptu. Správně vybraná osoba do funkce likvidátora, a i sebenáročnější likvidace budou provedeny kvalitně a naplní svůj účel, a nešťastně vybraná osoba do funkce, a i ukázkový případ likvidace může být odvedena ledabyle, samozřejmě proto byli zákonodárcem dány prvky kontroly nad výkonem funkce např. povinnost řádného hospodáře, povinnost loajality, povinnost osobního výkonu funkce atd. a závěrečným nebo počátečním aspektem ochrany zájmů věřitelů je samotný proces likvidace. Účel likvidace je konstruován, tak aby byly vypořádány majetkové poměry zrušené společnosti, což znamená uspokojení pohledávek věřitelů a pak může být rozdělen likvidační zůstatek, a pokud se tyto body splní (likvidace může být ukončena, i v tom případě, že likvidační zůstatek nebyl rozdělen např. z toho důvodu, že nic nezbylo z likvidační podstaty), tak teprve je dovoleno zrušené společnosti vymazat se z obchodního rejstříku a tím pádem zaniknout. Takže z logiky věci jde usoudit, že to, co je nejdůležitější a na

to, co by měl hledět každý likvidátor jsou pohledávky věřitelů a toto by mělo mít nejvyšší důležitost, i kdyby to znamenalo např. prodloužit proces likvidace a tím pádem menší likvidační zůstatek V současné době je tato problematika důležitější než kdy předtím, jelikož současná doba je velmi nejistá pro podnikatele a tím pádem i pro případné zákazníky/ klienty. V tomto roce 2023 ukončilo svoji činnost více než 14 000 obchodních společností [53]. Tím, pádem se mohou např. investoři bát o své investici či firmy o své zakázky.

Nejdůležitější pojistka pro to, aby likvidace proběhla, jak má, tím se myslí, že pohledávky všech věřitelů byli uspokojeny a že likvidace proběhla efektivně a rychle je povinnost řádného hospodáře[54]. Tato povinnost zavazuje likvidátora k tomu, aby úkony, které podnikl se záměrem likvidace společnosti vedli k maximalizaci zisku a uspokojení všech věřitelů. S touto povinností by měl podřídit každé své rozhodnutí, pokud věřitel dojde k závěru, že byly jeho práva jako věřitele poškozeny může se domáhat u soudu odvolání likvidátora pověřeného likvidací. Toto umožňuje zákon §

191 odst. 2 NOZ Dle tohoto zákona může osoba, která osvědčí svůj zájem na likvidaci podat návrh o odvolání likvidátora za nedodržování zásady řádného hospodáře

5.1 Známý a neznámý věřitelé

Zákonodárce dělí věřitele na tzv. známe a neznáme. Známý věřitelé jsou ti věřitelé, kteří dohledatelní z účetnictví či jiných dokumentů společnosti[55]. Likvidátor by neměl jen spoléhat na mimořádnou účetní závěrku. Ne vždy je účetnictví v dobrém stavu. V rámci této podkapitoly pracujme s tím, že společnou je neaktivní delší dobu, a tím pádem účetnictví společnosti neodráží aktuální stav věcí. Zákonodárce počítal s touto situací, a proto existují i tzv. neznámý věřitelé to jsou věřitelé, kteří nejsou uvedeny v účetnictví společnosti či v jiných dokumentech,

[53]) https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/vlna-ruseni-zivnosti-nepolevuje-prosincovy-rekord-padl-jiz-v-polovine-unora/
[54]) § 159 odst. 1 NOZ
[55]) 55) JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. Likvidace obchodních společností. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 47.

proto je likvidátor pověřen zásadou informovanosti ohlásit to, že je společnost v likvidaci v obchodním věštníku. Známý věřitelé by neměli spoléhat jen na to, že likvidátor ví o jejich pohledávce. V případě, že to byli dlouhodobý obchodní partneři se můžou představy o výše pohledávky lišit, jak ze strany likvidované společnosti, tak ze strany věřitele[56]. Proto je věřitelům doporučováno mít aktivní přístup, co se týče řešení jejich pohledávek a nespoléhat se jen na likvidátora, jelikož představy o výši stejné pohledávky se mohou lišit.

5.2 Pořadí uhrazovaní pohledávek

Právní úprava ohledně pořadí uhrazovaní pohledávek není jasně dána, až na jisté výjimky, které se týkají případů, kdy je společnost např. v insolvenci. Zákonodárce počítá s tím, že pokud je společnost v likvidaci, tak je její likvidační podstata natolik dostačující, aby byla schopna pokrýt všechny pohledávky věřitelů. Pokud by likvidátor došel k závěru, že likvidační podstata je nedostačující pro uspokojení všech pohledávek např. z nezávislého posudku specialisty, tak musí okamžitě podat návrh o insolvenční řízení[57], jestliže by takto nejednal, co nejrychleji, tak by byl odpovědný za škodu způsobenou věřitelům, či společníkům. Tato povinnost je dána ze zákona, ale jak bylo zmíněno, zákonodárce počítá s modelovou situací likvidace, kdy likvidační

podstata je dostačující a zde není specifikováno, jakým způsobem by měl likvidátor postupovat

Likvidátor se může rozhodnout pro to, aby pohledávky všech věřitelů uspokojil najednou poté, co skončí likvidace.[58] Z toho důvodů, že by na osobu likvidátora mohli být podány trestní oznámení od věřitelů. Není nelogické, že by mohl mít likvidátor obavu z trestních oznámení podány na jeho osobu, jelikož trestní oznámení by zpomalila proces likvidace[84], protože, aby mohl postupovat v likvidaci by musel nejdříve prokázat, že to trestní oznámení nemá důvod, či je nesmyslné, nepředpokládám, že by každé trestní oznámení vyústilo v civilní

[56]) JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. Likvidace obchodních společností. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 47.
[57]) Totéž
[58]) Totéž

řízení, ale myslím si, že by je likvidátor nějakým způsobem musel řešit či věnovat jim pozornost

Druhý názor, který je zastoupen častěji v odborné literatuře je ten, že likvidátor by měl uspokojovat pohledávky dle data splatnosti[59]. K tomuto dospěly i judikáty soudů z toho důvodu, by měl likvidátor uspokojovat pohledávky řádně a včas, pokud nejsou překážky, které by mu v tom mohly bránit, jestliže by takto jednal, tím pádem by porušoval povinnost řádného hospodáře a mohl byl by odpovědný za škodu způsobené tímto jednáním dle úst.[60]

Já zastávám druhý názor z toho důvodu, že pakliže by se likvidátor rozhodl pro uhrazovaní pohledávek na závěru likvidace dopustil by se toho, že by mohli vzniknout sekundární povinnosti plynoucí z nečinnosti uhradit pohledávku včas např. úroky z prodlení nebo smluvní pokuta [61] Myslím si, že by budoucí právní úprava měla ustanovit tento postup z důvodů zvýšení právní jistoty. Nejsou pádné důvody, proč by likvidátor měl uhrazovat pohledávky až v závěru likvidace, kromě toho, že by měl obavy z případných trestních oznámení, které by mohli vzniknout na možném podezření o zvýhodňování věřitele[62], ale vůči tomuto jednání jsou věřitelé chráněni skrze ust. 200 § NOZ. Toto ustanovení zavazuje likvidátora podat návrh na insolvenční řízení v momentě, kdy dojde k závěru, že likvidační podstata není schopna pokrýt všechny pohledávky věřitelů.

5.3 Uhrazování pohledávek věřitelů, kteří podali přihlášku po uplynutí lhůty

V praxi není nic neobvyklého na tom, že věřitelé přihlásí své pohledávky až potom, co uplyne lhůta pro jejich přihlášení. Pro věřitele společnosti a jeho pohledávku to neznamená nic důležitého z toho důvodu, že zákonodárce neurčil žádnou sankci z nedodržení lhůty

5.4 Mohou vyvstat tři situace, které zde popíšu

Věřitel přihlásí svou pohledávku, až potom, co společnost zanikla.

59

60

61

62

Pokud nastane situace, kde věřitel přihlásí svou pohledávku, až po zániku společnosti, tak zde je postup jasný, z toho důvodu, že tato situace byla řešena Nejvyšším soudem. Zde soud opíral o právní úpravu likvidace obchodních společností. V ust. § 39 ZOK je dáno to, že společníci společnosti ručí za dluhy společnosti i poté, co společnost zanikla, a to do výše likvidačního zůstatku, a nejméně v rozsahu, v němž ručili během trvání společnosti. Zde se musí zdůraznit to, že pozice věřitele je velmi oslabena z toho důvodu, že už se nemůže obrátit na likvidovanou společnost, ale pouze na bývalé společníky společnosti. Dle ust. § 209 OZ může soud zrušit výmaz obchodní společnosti z veřejného rejstříku, jestliže se objeví majetek, který může pozitivně ovlivnit výsledek likvidace na návrh osoby, která osvědčí svůj zájem, takže toto by mohlo být jeden ze způsobů, jak by mohl věřitel společnosti usilovat o uhrazení své pohledávky, ale pokud by tento způsob byl využit např. osobou, která nevynaložila jakékoliv úsilí o uhrazení své pohledávky během řádného trvání likvidaci, soud by neměl přihlédnout k tomuto návrhu, jelikož by to znamenalo podrytí právní jistoty.

5.5 Věřitel přihlásí svou pohledávku předtím, než zanikla

Zde mohou nastat dvě varianty buď věřitel přihlásil pohledávku předtím, než byla rozdělen likvidační zůstatek anebo potom, co byl rozdělen likvidační zůstatek. První situace je jednodušší pro vyřešení, ale stále tu jsou jisté nejasnosti spojené s výkladem

právní úpravy a druhá situace je mnohem náročnější na vyřešení. Nejprve se budu zabývat první situací.

Věřitel přihlásí svou pohledávku, předtím, než byl rozdělen likvidační zůstatek

Jelikož z ust. 206 OZ stanoví, že s likvidačním zůstatek se nesmí nakládat, dokud nejsou uspokojeny pohledávky věřitelů, kteří jej přihlásili včas dle ust. 198 OZ. Z doslovného výkladu tohoto ustanovení by si mohl likvidátor odvodit to, že nemusí hledět na pohledávky věřitelů, kteří své pohledávky přihlásili po uplynutí lhůty, a tím pádem může začít s rozdělováním likvidačního zůstatku. Toto je jeden z názorů, který je zastoupen v literatuře, ale proti tomuto názoru existují výhrady. Jednou z hlavních výhrad je to, že tento postup odporuje základnímu a zároveň hlavnímu důvodu likvidace, a to je vyřešení majetkových poměrů společnosti např.

věřitelé, pakliže by se uplatnil tento postup, tak by mnoho věřitelů mohlo být zkráceno na svých právech, takže likvidátor by měl a musí brát ohledy na pohledávky, které byly přihlášeny potom, co uběhla lhůta na přihlášení. Zde se opět musí zdůraznit to, že v právní úpravě není nijak promítnuto nějaké zhoršení nebo zmenšení hodnoty pohledávky, která byla přihlášena, potom, co uplynula lhůta dle ustanovení 198 OZ. Náročnější na výklad je druhá z možností věřitel přihlásí svou pohledávku potom, co byl rozdělen likvidační zůstatek. Zde jsou též názory odborníku v jistém nesouladu, jelikož část odborníků zastává toho názoru, že vrácení podílu po rozdělení zůstatku je nesmyslné dle ustanovení § 35 odst. 1 ZOK, které stanoví, že společníci májí nárok na zálohu ze zisku, ale v případě likvidace si nejsem jistý, zda se dá považovat likvidační zůstatek za zisk. Dalším pohledem na tuto situaci je, že i za situaci, kdy dojde k rozdělení likvidačního zůstatku by se měla uspokojit pohledávka věřitele dle ust. § 208 NOZ.

Zjistí-li se ještě před výmazem právnické osoby z veřejného rejstříku její dosud neznámý majetek nebo objeví-li se potřeba jiných nezbytných opatření, likvidace neskončí a likvidátor tento majetek vypořádá nebo provede další nezbytná opatření. Po ukončení těchto jednání postupuje podle § 205 až 207; ustanovení § 170 se nepoužije.

V současné době není tato problematika ještě dostatečně zdokumentována, takže záleží na likvidátorovi, jak se rozhodne postupovat.

6 Průběh likvidace

Potom, co likvidátor podá návrh o zápisu obchodní společnosti do likvidace do obchodního rejstříku musí nadále vyhotovit zahajovací rozvahu a soupis jmění společnosti ke dni, kdy vstoupila obchodní společnost do likvidace[63]. Tyto dva dokumenty vychází z mimořádné účetní závěrky, která je sestavována statutárním orgánem společnosti ke dni předcházejícímu zrušení obchodní společnosti. Soupis jmění by měl obsahovat všechen známý majetek společnosti a všechny dluhy společnosti, o kterých se likvidátor dozvěděl, nehledě na to, zda se o nich

[63]) § 199 NOZ

likvidátor dozvěděl skrze účetnictví společnosti či jiným způsobem. Hlavním podkladem pro tyto dokumenty je účetnictví společnosti, jelikož předtím, než se se uskuteční mimořádná účetní závěrka se obligatorně musí udělat inventarizace majetku a závazků společnosti. Z těchto dokumentů by měl následně likvidátor následně vyhotovit soupis jmění, pak dle § 199. odst. 2 občanského zákoníku má likvidátor povinnost vydat soupis jmění každému věřiteli, který si o to požádá.

Dalším úkonem, co musí likvidátor uskutečnit je oznámit vstup obchodní společnosti každému známému věřiteli společnosti. Známým věřitelem se míní věřitel, jehož pohledávka je dohledatelná skrze účetnictví společnosti. Myslím si, že by likvidátor měl

udělat vše pro to, aby našel všechny věřitele společnosti, ne jenom ty, které se dají dohledat skrze účetnictví společnosti. Ne vždy musí účetnictví společnosti obsahovat všechny pohledávky, jelikož účetnictví může být např. neúplné atd. Potom, co likvidátor získá seznam všech známých věřitelů, musí jim oznámit, že daná obchodní společnost vstoupila do likvidace v rámci povinností, které vycházejí z péče řádného hospodáře, jestliže tento krok nesplní či nesplní do plné míry, byl by odpovědný za případnou škodu, která by mohla potencionálně vzniknout těm věřitelům, kteří by se dozvěděli pozdě o vstupu společnosti do likvidace. Jakým způsobem má likvidátor dát vědět známým věřitelům není dáno ze zákona, ale myslím si, jak písemně, tak např. elektronickou formou, pokud má likvidátor přístup k elektronické schránce věřitele myšleno e-mail atd. v kontextu dnešní doby, kdy prakticky každá osoba nějakým způsobem využívá internet skrze chytré telefony, notebooky, počítače atd. Toto je důležité nejenom z toho důvodu, aby věřitelé věděli o likvidace, ale zároveň z pohledu právní jistoty, pokud by bylo nutné z nějakého důvodu požadovat prokázání splnění povinnosti. Likvidátor, potom co splní tento krok, považuje pohledávky známých věřitelů jako pohledávky přihlášené

Jak bylo zmíněno ne vždy likvidátor je schopen zjistit všechny věřitele společnosti. Z toho důvodu má likvidátor povinnost dát oznámení o vstupu společnosti do likvidace a zároveň i výzvu o přihlášení pohledávek[64].

[64]) § 198 NOZ a § 3018 NOZ

Toto oznámení společně s výzvou musí zveřejnit v Obchodním věstníku. Tuto proceduru musí likvidátor uskutečnit bez zbytečného odkladu po jeho jmenování do funkce, nejméně dvakrát za sebou s dvoutýdenním rozestupem, nadále stanoví lhůtu, do kdy mohou věřitelé přihlásit své pohledávky. Lhůta nesmí být kratší než tři měsíce po druhém zveřejnění. Zde si též, myslím, že by osoba pověřena likvidací společnosti měla dát tu práci a zveřejnit to i na internetu na vícero portálech, ne každý kontroluje Obchodní věštník.

Co se týče přihlášky pohledávky do likvidace. Přihláška je považována za jednostranné právní jednání, ze kterého musí být očividné, kdo jej činí a čeho se týká, pohledávka pak musí obsahovat relevantní informace k tomu, k čemu je věřitel dlužen např. peněžní výše pohledávky, či úroky spojené s pohledávkou. Ani zde zákon neuvádí přesnou formu, jakou má věřitel přihlašovat pohledávky, ale též si myslím, že by věřitel měl preferovat písemnou formu, a jak bylo zmiňováno předtím kontaktovat likvidátora či společnost elektronickou formou.

6.1 Zpeněžení Likvidační podstaty

Zpeněžení likvidační podstaty a vypořádání s věřiteli je nejdůležitější částí likvidace. Likvidátorovi není zákonem dáno, jakým způsobem má postupovat má zpeněžit likvidační podstatu společnosti anebo za jak dlouho má likvidátor začít se zpeněžováním od počátku likvidace. Důvod pro tuto volnost je pravděpodobně to, že proces likvidace se bude lišit např. jen tím, zda se bude jednat o osobní či kapitálovou společnost, a i jednotlivé společnosti stejného druhu mohou být velmi rozdílné, proto si myslím, že zákonodárce zde nechal prostor pro vlastní úsudek osoby pověřené likvidací.

Čím se, ale likvidátor musí řídit jako statutární orgán společnosti je povinností řádného hospodáře a v pojetí likvidace obchodní společnosti to znamená, že musí, co s největším možným ziskem prodat majetek společnosti, aby mohl uspokojit majetkové poměry společnosti. Je na likvidátorovi, zda majetek bude zpeněžovat přímým prodejem, dobrovolnou dražbou, veřejnou soutěží o nejvýhodnější nabídku, čí prodejem celého závodu či jeho součástí.

Časově nejúspornější volbou se zdá být prodej celého závodu, pokud by likvidátor byl schopen prodat celý závod splnil by časové kritérium likvidace, které hovoří o

tom, že likvidace má být uskutečněna, v co nejkratším časovém úseku a zároveň s co, největším ziskem. V praxi by se mohlo stát, že likvidátor dostane nabídku k od podnikatele ohledně odkoupení celého závodu za jistou cenu, která by např. neodpovídala skutečné ceně závodu, ale jelikož byla uskutečněna na počátku likvidace, tak ji likvidátor přijme, poněvadž stačí na uspokojení pohledávek a majetkových poměrů společnosti, než aby čekal na lepší, která by lépe odpovídala skutečné ceně, ale s plynoucím čase se nároky likvidace zvyšují.

Poté, co likvidátor zpeněžení likvidační podstatu, tak začne s uspokojováním pohledávek věřitelů. První skupině, které budou pohledávky uspokojeny jsou pohledávky vůči zaměstnancům[65]. Bližší specifikace, jak má likvidátor pokračovat není stanoveno zákonodárcem. Za normálních okolností by měl likvidátor splácet pohledávky dle datumu splatnosti. Likvidátor může evidovat pohledávku, která není splatná či je tzv. sporná. O sporné pohledávce hovoříme v případě, zda společnost

neuzná její výši v případě, kdy se jedná o spornou pohledávku, likvidátor uspokojí pohledávku, aspoň do té výši, o které není sporu.

6.2 Likvidační zůstatek

Jakmile se vyrovnají majetkové poměry likvidované společnosti vůči třetím stranám může likvidátor začít s rozdělováním likvidačního zůstatku. Likvidační zůstatek je to, co zbylo z likvidační podstaty. Likvidátor vypracuje návrh na to, jak se má likvidační zůstatek použít a zároveň vyhotoví konečnou zprávu o průběhu likvidace a tyto dva dokumenty předá příslušnému statutárnímu orgánu, který jej povolal, potom, co jej příslušný orgán odsouhlasí. Likvidátor přerozdělí likvidační zůstatek dle návrhu mezi společníky. Tento proces by měl být proveden bez zbytečného odkladu a likvidační zůstatek by měl být vyplácen hlavně peněžně, ale je možnost pro nepeněžní plnění. Může nastat situace, že příslušný orgán neschválí návrh o rozdělení likvidačního zůstatku, jestli se toto stane, tak o rozdělení bude rozhodovat soud. Návrh o rozdělení majetku může podat i společník likvidované společnosti.

[65]) § 197 NOZ

Může se stát, že společníci odmítnou přijmou likvidační zůstatek tím pádem by připadl státu. Zákonné vymezení o rozdělování likvidačního zůstatku je obsaženo v ZOK 37 až 39. Tyto ustanovení jsou dispozitivního charakteru, což znamená, že společníci dle těchto ustanovení nemuseli postupovat při vytváření společenské smlouvy. V případě, že ve společenské smlouvě není zmíněno jinak, tak se likvidační zůstatek bude dělit do míry, v jaké společníci plnili svoji vkladovou povinnost, jestli nebude stačit likvidační zůstatek na vyplacení vkladové povinnosti, tak se likvidační zůstatek rozdělí poměrně mezi společníky, kteří plnili vkladovou povinnost, pakliže po nikom ze společníků nebyla požadována vkladová povinnost, likvidační zůstatek se rozdělí mezi společníky stejným dílem[66].

U veřejné obchodní společnosti se likvidační zůstatek rozdělí stejným dílem mezi společníky, kteří nebyli společenskou smlouvou vázáni k plnění vkladové povinnosti, pokud společenská smlouva vázala některého ze společníku k plnění vkladové povinnosti, tak se nejprve vyplatí ti, co plnili vkladovou povinnost a pak se vyplatí úměrně ti, společníci, co nebyli vázáni. U komanditní společnosti se postupuje podobně, nejprve se vyplatí komanditisty a pak ostatní společníci.

6.3 Závěr likvidace

Potom, co likvidátor splnil všechny úkony, které předchází naložení likvidační s likvidačním zůstatkem nebo předání likvidační podstaty nebo její části věřitelům. Musí likvidátor vyhotovit konečnou zprávu o průběhu likvidace. V ust. § 205 je přesně vymezeno, co má tato zpráva obsahovat. V této zprávě je obsaženo, jak proběhla likvidace, jaké výsledky přinesla a o tom, jak činil během likvidace. Likvidátor podává tuto zprávu zpravidla tomu, kdo jej povolal do funkce.

Likvidátor vyhotovuje kromě tohoto dokumentu ještě návrh na použití likvidačního zůstatku a účetní závěrku likvidované právnické osoby. Potom, co i tato úkony byly provedeny přichází konec likvidace. Likvidace je považována za ukončenou v těch případech, kdy byl použit likvidační zůstatek, převzetím likvidační podstaty věřiteli nebo odmítnutím[67].

---

[66]

[67] § 205

Likvidátor je povinen do třiceti dnů od skončení likvidace podat návrh na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku. Toto je zjednodušení oproti předchozí právní úpravě, předtím likvidátor musel sestavit seznam společníků, jímž byl vyplacen podíl na zůstatku a přikládat k návrhu na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku potvrzení územně příslušného státního oblastního archivu, že sním bylo projednáno zabezpečení archivu a dokumentů zanikající společnosti[68], ale archivační povinnost je stále zachována.

7 Závěr

Cílem této práce, jak bylo uvedeno v úvodu byla sumarizace těch nejdůležitějších částí a aspektů likvidace. Tyto body jsem přejal, jak z literatury, tak i dle svého uvážení. Myslím si, že jsem splnil to, co jsem si zadal. I přesto, že je právní úprava likvidace obchodních společností velmi kvalitně provedena, jsem toho názoru, že je tu stále prostor pro zlepšení dle de lege ferenda. Tyto zlepšení jsou převážně drobného charakteru spočívající se ve větší konkretizaci či specifikaci jistých část právní úpravy až po větší a závažnější úpravy.

Myslím si, že by se měla věnovat bližší pozornost institut jmenování likvidátora z řad insolvenčních správců, jelikož v těch případech, kdy soud musí sáhnout k tomuto právnímu postupu to značí velmi obtížnou likvidaci a tito likvidátoři jsou často neúměrně odměněny za výkon své práce. Obecně jsem toho názoru, že by se měla zvýšit odměna likvidátora jmenovaného soudem, další, co mi přijde nedostatečné je právní ochrana věřitelů a jejich pohledávek vůči likvidované společnosti, myslím si, že by zde šlo dle de lege ferenda udělat několik změň, které by zjednodušili proces likvidace a zvýšili by pocit jistoty věřitelů, aby se předcházelo například trestím oznámením na osobu likvidátora. Jak jsem zmínil v kapitole, tykající se likvidátora. Jsem toho názoru, že by zákonodárce měl být více konkretizovat, jak moc je umožněno likvidátorovi zmocňovat jiné osoby úkony, které jsou spojeny s účelem likvidace.

U společností, které jsou dlouhodobě neaktivní si myslím, že by proces likvidace mohl být automatizovaný či něco podobného na ten způsob. Možná by mohlo být

[68]) PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. Likvidace obchodních společností. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2

zavedeno, že společnosti musí jednou za nějakou dobu aktualizovat informace o svém působení, a pokud by takto neučinili několikrát za sebou, mohlo by jejich zrušení nastat automaticky a tím i jejich likvidace, samozřejmě nevím, jestli je to aplikovatelné v praxi, ale obchodních společností je mnoho a soudů je podstatně méně, přeci jen často zisk z likvidací těchto společností je nicotný, ale práce, která je provedena odpovídá likvidaci běžné, někdy i tyto likvidace jsou náročnější a odměny za ně jsou, jak bylo zmíněno nízké.

Celkově jsem toho názoru, že právní úprava je konstruována dobře a logicky a není přespříliš komplikovaná, to na druhou stranu může vnímat někdo jako nedostatek, jelikož mnoho úkonů, které jsou nutné provést v rámci likvidace jsou často volně popsány, což může vést k zmatkům či nedorozuměním, jak na straně likvidátora, tak na straně věřitelů. V jistých případech mi přijde, že předchozí právní úprava byla někdy lépe, nebo aspoň výstižněji definovala jisté prvky likvidace např. funkci likvidátora než současná, dle mého subjektivního názoru, někomu může připadat současná definice jako trefná a výstižná, ale mě přijde velmi abstraktní. Co, je určitě lepší, a to si myslím, že i objektivní je přehlednost současné právní úpravy oproti předchozí. Předchozí právní úprava obecně byla dobře zamýšlena, ale nešťastně konstruována.

Co si myslím že je důležité zmínit je rapidní vývoj umělé inteligence a tím pádem její možné aplikace v právní praxi či právní rovině, toto se samozřejmě netýká jen procesu likvidace, ale obecně právní sféry, ale normálních sfér života. Například ve finančním sektoru se využívají už teď různé druhy umělé inteligenci při vyhodnocování rizik atd. Myslím si, že je jen otázkou času, kdy přijde na řadu otázka ohledně využití umělé inteligence v právní praxi. Bohužel tato práce se nezabývá tímto tématem, ale myslím si, že by to bylo skvělé téma na práci.

8 Seznam použité literatury

Knižní literatura

PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. *Likvidace obchodních společností*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 224 s. ISBN 978-80-7263-877-2.

ČÁP, Zdeněk., JAHELKA, Petr, JOSKOVÁ, Lucie, Hejda, Jan,Vaněčková, Veronika. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha, 2013. 784 s. ISBN 978-80-7201-917-5

JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017

HOLEJŠOVSKÝ, J. In LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.,

Právní předpisy

1. zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*
2. zákon č. 513/1991 Sb., *obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zrušen k 1.1.2014 zákonem č. 89/2012 Sb.)*
3. zákon č. 90/2012 *Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon obchodních korporací)*
4. Zákon č. 455/1991 Sb. *O živnostenském podnikání*
5. zákon č. 182/ 2006 Sb., *o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů*

Internetové zdroje

https://www.epravo.cz/top/clanky/o-nevdecne-uloze-likvidatora-jmenovaneho-ze-seznamu-insolvencnich-spravcu-95032.html

článek zabývající se odměnou likvidátorů jmenovaných ze seznamu insolvenčních správců

Soudní judikatura

1. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1081/2011.
2. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 1993, sp. zn. 11 Cm 975/1993.
3. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. 7 Cmo 82/2004

Závěřečné práce

1. CHRISTELBAUER, Jan. Ochrana věřitelů společnosti v likvidaci. Opletalova 38, 110 00 Staré Město, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.
2. KARTOUS, Diana. Likvidátor – práva a povinnosti. Opletalova 38, 110 00 Staré Město, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.